

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Metafizika

Egyetemi tanév: III.

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Történelem és Filozófia Kar
1.3. Intézet	Magyar Történeti Intézet
1.4. Szakterület	Filozófia
1.5. Képzési szint	Alapképzés/BA
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Filozófia
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Metafizika				A tantárgy kódja		HLM2601			
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			Kerekes Erzsébet								
2.3. A szemináriumért felelős oktató neve			Lang Mark								
2.4. Tanulmányi év		III.	2.5. Félév		5	2.6. Értékelés módja		V	2.7. Tantárgy típusa		Alaptárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	48	melyből: 3.5 előadás	24	3.6 szeminárium/labor	24
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					36
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					36
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					22
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					6
Vizsgák					6
Más tevékenységek: a szeminárium vezetőjének és az előadás tartójának szakmai konzultálása egymással					2
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					108
3.8. A félév összóraszám					48 fiz/156 konv
3.9. Kreditszám					6

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	
4.2. Kompetenciabeli	

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	A hallgató kötelező jelenléte az előadások 70%-án.
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	A hallgató kötelező jelenléte az összes szemináriumon. Az elmulasztott szemináriumok pótolhatók.

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Szakmai/kulcs-kompetenciák	C1 A filozófia elméleti és történeti alapjainak beazonosítása és megfelelő alkalmazása: elvek, értékek, etikák, gondolkodási módozatok és gyakorlatok C2 Általános és ágazati filozófiai gondolatok, témák és problémák rendszerezése és megfogalmazása C4 Az emberi cselekedetek, tapasztalatok és létezés okainak, elveinek és értelmének a kimutatása C5 Filozófiai gondolatok/ismeretek létrehozása és közlése
Transzverzális kompetenciák	CT1 Közepes nehézségű problémahelyzetek realista, illetve mind elméleti, mind gyakorlati érveléssel való kezelése, hatékony megoldásuk érdekében

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	A hallgató ismeri a metafizikai problematika sajátosságait, a legfontosabb kutatásokat, elméleteket, kategóriákat, vitákat.
Képességek	A hallgató képes a metafizikai alapfogalmak azonosítására, definiálására, valamint a metafizikai szövegek, elméletek és viták értelmezésére.
Felelősség és önállóság	A hallgató képes önállóan dolgozni az előadások és a feldolgozott könyvészet alapján metafizikai kutatásokban, képes önállóan részt venni a tematikát érintő beszélgetésekben, vitákban, képes szemináriumi bemutatókat tartani, önálló közepes hosszúságú (5-10) oldalas tanulmányt vagy esszét írni.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	- A metafizika alapfogalmainak vizsgálata. Az Ontológia és a Metafizika kurzusok bemutatják a legnagyobb vitákat ezen a területen, főként azt a módot, ahogyan a modern és posztmodern gondolkodás érti és újraértelmezi a metafizika alapfogalmait. - A metafizikai problematika eredendő, egzisztenciális, ill. ontológiai, történelmi és hermeneutikai gyökereinek azonosítása és kibontása. A tantárgy olyan ismereteket közvetít kritikailag, amelyek a metafizikai kérdés eredetére irányulnak. Ezeken belül különös hangsúlyt kapnak az emberi végességre centrált vizsgálódások. - A metafizikai alapelvek és alapfogalmak azonosítása és kezelése más diszciplínákkal való összefüggésben.
--------------------------------------	---

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	• Az ontológiai problematika eredendő jellegének és sajátosságainak feltárása • Az ontológia alapfogalmainak azonosítása és definiálása adott filozófiai szövegek olvasása, elemzése mentén. • Filozófiai szövegek és elméletek analitikus/szintetikus elemzése a sajátos terminológia alapján.
-------------------------------------	---

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1.Bevezető: A „metafizika” fogalmának eredete. A metafizika problémái	Problematizálás, előadás, vita	
2. Arisztotelész és a metafizika. Kategóriák és az idő fogalma. Mi az idő?	Interaktív kurzus: előadás, multimédiás bemutató, beszélgetés	
3. Természeti törvények. Realizmus és antirealizmus. Realizmus és univerzálék	Interaktív kurzus: előadás, multimédiás bemutató, beszélgetés	
4. Az okság problémája	Interaktív kurzus: előadás, multimédiás bemutató, beszélgetés	
5. Szükségyszerűség és lehetőség	Interaktív kurzus: előadás, multimédiás bemutató, beszélgetés	
6. Az azonosság problémája	Interaktív kurzus: előadás, multimédiás bemutató, beszélgetés	
7. Test és lélek. A klasszikus dualizmus és továbbgondolásai	Interaktív kurzus: előadás, multimédiás bemutató, beszélgetés	
8. A szabad akarat és determinizmus	Interaktív kurzus: előadás, multimédiás bemutató, beszélgetés	
9. Materializmus, idealizmus	Interaktív kurzus: előadás, multimédiás bemutató, beszélgetés	
10. A metafizika mint léttörténet. Heidegger. Semmi, szorongás, végeesség, halál. Világ-magány-végeesség	Interaktív kurzus: előadás, multimédiás bemutató, beszélgetés	
11. A Bécsi kör metafizika-kritikája. Wittgenstein: <i>Tractatus</i> .	Interaktív kurzus: előadás, multimédiás bemutató, beszélgetés	.
12. Posztmodern, antiposztmodern. Metafizikai premisszák Agambennél, Badiou-nál.	Interaktív kurzus: előadás, multimédiás bemutató, beszélgetés	

Könyvészet

Agamben, Giorgio: *The Time that Remains: A Commentary on the Letter to the Romans*. Stanford University Press, Stanford, 2005.

Agamben, Giorgio: *A nyitott: az állat és az ember*. Kijarat, Budapest, 2024.

Arisztotelész: *Metafizika*. Hatágú Síp, Bp., 1992.

Badiou, Alain: *Lét és esemény*. L'Harmattan, Budapest, 2022.

Badiou, Alain: *L'être et l'événement*. Éditions du Seuil, Paris 1988.

Badiou, Alain: *Saint Paul. La fondation de l'universalisme*. PUF, Paris 1997.

Badiou, Alain: *Court traité d'ontologie transitoire*. Éditions du Seuil, Paris 1998.

Badiou, Alain: *Szent Pál: az egyetemesség apostola*. Typotex, Budapest, 2012.

Camus, A.: Abszurd és filozófia. In: A. Camus: *A pestis/Szüzüphosz mítosza*. Bp., 1996.

Carnap, R.: A metafizika kiküszöbölése a nyelv logikai elemzésén keresztül. In: *A Bécsi Kör filozófiája*. Gondolat, Bp., 1972.

Descartes, R.: *Elmélkedések az első filozófiáról*. Atlantisz, Bp., 1994.

Descartes, R.: *Értekezés a módszerről*. Franklin, Bp., 1996.

Habermas, J.: A metafizika utáni gondolkodás motívumai. In: *Posztmodern állapot*. Bp., 1997.

Heidegger, M.: *Bevezetés a metafizikába*. Ikon, Bp., 1995. Mi a metafizika? (Anexa).

Heidegger, M.: *A metafizika alapfogalmai*. Világ-végesség-magány. Osiris, Budapest, 2004.

Heidegger, M.: *Lét és idő*. Gondolat, Bp. 1989.

Heidegger, M.: *Kant és a metafizika problémája*. Bp., 1998.

Heidegger, M.: Mi a metafizika?, In: *Útjelzők*. Bp., 2003.

Huoranszki Ferenc: *Modern metafizika*. Osiris, Budapest, 2008.

Husserl, E.: *Az európai tudományok válsága*. I. kötet. Atlantisz, Bp., 1998.

Kant, I.: *A tiszta ész kritikája*. Akadémiai, Bp., 1984.

Kerekes Erzsébet: *Szavak közt az idő*. Egyetemi Műhely Kiadó-Bolyai Társaság, Kolozsvár, 2015.

Kerekes Erzsébet: *Képz(őd)ésben Egyetemi Műhely Kiadó-Bolyai Társaság, Kolozsvár, 2016.*

Lévinas, E. : *Moartea și timpul*.

Jankélévitch Vl.: *Tratat despre moarte, Timișoara, 1998*

Kant, I.: *Prolegoménák*. Atlantisz, Bp., 1990.

Király V. I.: *A halál és a meghalás tapasztalata*. Közdok, Bp., 2003.

Király V. I.: *Kérdő jelezés*. Kalligram, Pozsony, 2004.

Király V. I.: *Halandóan lakozik szabadságában az ember*, Kalligram, Pozsony, 2007

Király V. I.: *Kérdés-Pontok a halálhoz, a történelemhez s a szabadsághoz*, Kvár 2008

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Könyvészet és feladatok megbeszélése. Preszokratikusok. Parmenidész	Megbeszélés, problematizáló szövegértelmezés	Az óra első felében: a fél éves tanmenet és a hozzá kapcsolódó könyvészeti anyag ismertetése, megbeszélése, feladatok leosztása, módszertani útmutató. Utána példa
2. Prszokratikus gondolkodók és Plátón	Problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
3. Arisztotelész: Metafizika. Kategóriák	Problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
4. Descartes: Metafizika és módszer. Descartes, R.: <i>Értekezés a módszerről</i> . Bevezető-Tamás Gáspár Miklós	Problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
5. Kant és a metafizika. Antinómiák. Kant, I.: <i>A tiszta ész kritikája</i> . Akadémiai, Bp., 1984. Heidegger, Martin: „Kant tézise a létről (1961)” in: <i>Útjelzők</i> . Ford. Ábrahám Z., Bacsó B., Czeglédi A., Kocziszký É., Korcsog B., Pongrácz T., Tózsér E., Vajda K., Vajda M. Osiris, Budapest, 403–335.	Problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
6. Heidegger, M.: Mi a metafizika?, In: <i>Útjelzők</i> . Bp., 2003.	Problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
7. Heidegger, Martin: „Az 1973-as Zähringeni szeminárium” in: <i>Athenaeum. Fenomenológia és/vagy egzisztenciafilozófia</i> , II. 1993/1. T-Twins, 10–31.	Problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
8. Heidegger, M.: <i>A metafizika alapfogalmai</i> . Osiris, Budapest, 2004.	Problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
9. Carnap, R.: A metafizika kiküszöbölése a nyelv logikai elemzésén keresztül. In: <i>A Bécsi Kör</i>	Problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	

<i>filozófiája</i> . Gondolat, Bp., 1972.		
10. Habermas, J.: A metafizika utáni gondolkodás motívumai. In: <i>Posztmodern állapot</i> . Bp., 1997.	Problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
11. Nádas Péter: <i>Saját halál</i> . Jelenkor, Pécs, 2004.	Problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
12. Foucault: <i>Szavak és dolgok</i> . Osiris, Budapest, 2000.	Problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
Könyvészet Görög gondolkodók. (szerk. Bodor András et al.) Kossuth Könyvkiadó, Bp. 1992. Altrichter Ferenc: Észérvek az európai filozófiai hagyományban. Atlantisz, Budapest, 1993. Foucault Arisztotelész: <i>Metafizika</i>. Hatágú Síp, Bp., 1992. Carnap, R.: A metafizika kiküszöbölése a nyelv logikai elemzésén keresztül. In: <i>A Bécsi Kör filozófiája</i>. Gondolat, Bp., 1972. Descartes, R.: <i>Értekezés a módszerről</i>. Bevezető-Tamás Gáspár Miklós M. Foucault: <i>Szavak és dolgok</i>. Osiris, Budapest, 2000. Habermas, J.: A metafizika utáni gondolkodás motívumai. In: <i>Posztmodern állapot</i>. Bp., 1997. Heidegger, M.: <i>A metafizika alapfogalmai</i>. Osiris, Budapest, 2004. Heidegger, M.: Mi a metafizika? In <i>Útjelzők</i>. Bp., 2003. Heidegger, Martin: „Az 1973-as Zähringeni szeminárium” in: Athenaeum. Fenomenológia és/vagy egzisztenciafilozófia, II. 1993/1. T-Twins, 10–31. Heidegger, Martin: „Kant tézise a létről (1961)” in: <i>Útjelzők</i>. Ford. Ábrahám Z., Bacsó B., Czeglédi A., Kocziszky É., Korcsog B., Pongrácz T., Tózsér E., Vajda K., Vajda M. Osiris, Budapest, 403–335. Kant, I.: <i>A tiszta ész kritikája</i>. Akadémiai, Bp., 1984. Antinómiák. A transzcendentális ideálról. 466-488. Kerekes Erzsébet: <i>Az idő kairológikus jellege a heideggeri hermeneutikai fenomenológiájában</i>. Egyetemi Műhely Kiadó-Bolyai Társaság, Kolozsvár, 2013. Kerekes Erzsébet: <i>Szavak közt az idő</i>. Egyetemi Műhely Kiadó-Bolyai Társaság, Kolozsvár, 2015 Platón összes művei. I- II. Nádas Péter: <i>Saját halál</i>. Jelenkor, Pécs, 2004. .https://konyvtar.dia.hu/xhtml/nadas_peter/Nadas_Peter-Sajat_halal.xhtml x x x <i>A Bécsi Kör filozófiája</i>. Gondolat, Bp., 1972. Aubenque, P.: <i>Problema ființei la Aristotel</i>. Teora, Buk., 1998. Alain Badiou: <i>L'être et l'événement</i>. Paris, Éditions du Seuil, 1988. Boros Gábor: <i>René Descartes</i>. Áron, Bp., 1996. Gadamer H.-G: <i>A filozófia kezdete</i>. Osiris, Bp., 2000. Husserl, E.: <i>Karteziánus elmékedések</i>. Atlantisz, Bp., 1996. Hegel, G. W. Fr.: <i>Előadások a filozófia történetéről</i>. Akadémiai, Bp., 1973. Steiger Kornél: A korai görög filozófia néhány alapfogalma I. <i>Világosság</i>. 1984/12. Taylor, A. E.: <i>Platón</i>. Osiris, Bp., 1999. Tengelyi László: <i>Kant</i>. Áron, Bp., 1995		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A kurzus tartalma kompatibilis az európai és amerikai egyetemeken tartott kurzusokkal alapképzés szintjén, valamint megfelel szakmai közösség követelményeinek.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Aktív jelenlét és ismeretek	Vizsga	70%
10.5 Szeminárium / Labor	Szemináriumi bemutatók	Bemutatók és aktív részvétel értékelése	30%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			

Jelenlét: kötelező a jelenlét az előadások 70-án és a szemináriumok 70 %-án.

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
								
								

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.

Kitöltés időpontja:
2025. szeptember 15.

Előadás felelőse:
Kerekes Erzsébet

Szeminárium felelőse:
Lang Mark

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025. 09.29.

Intézetigazgató:
.....